

Lag 19 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

1 §. Denna lag avser:

1. bys eller annat skifteslags samfällda ägor, som vid skifte eller annan laga delning eller sämjedelning undantagits för gemensamt behov eller uteslutits från delningen, ävensom mark, som eljest är gemensam för två eller flera fastigheter med i övrigt skilda ägor;

2. rättigheter eller förmåner, som äro samfällda för två eller flera fastigheter med helt eller delvis skilda ägor.

Vad här nedan stadgas om ägor gäller i tillämpliga delar beträffande nu angivna rättigheter och förmåner.

2 §. Kunna delägare ej enas om användningen eller tillgodogörandet av samfälld äga, må, där de äro flera än två, fråga därom upptagas o ch avgöras i den ordning 3 - 7 §§ stadga.

Kan ej bestämmelse sålunda träffas, må en var av delägarna påkalla ägans ställande under förvaltning av god man på sätt i 10 § sägs.

Äro delägarna allenast två, och kunna de ej åsämjas, vare lag som i andra stycket är sagt.

3 §. I fall, som i 2 § första stycket avses, må fråga om samfälld ägas användning eller tillgodogörande upptagas och avgöras vid sammanträde med delägarna på sätt nedan sägs; och har delägare, som sådant sammanträde äskar, att i den ordning, som i 10 § om förordnande av god man stadgas, utverka förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträdet.

Kallelse å delägarna skall bevisligen tillställas dessa minst fjorton dagar före sammanträdet, såframt ej kortare tid av dem medgives, samt innehålla uppgift om tid och ort för sammanträdet ävensom det ärende, för vars behandling det påkalbs. Hava ej delägarna enats om annat ställe för sammanträdes hållande, skall detta äga rum inom någon av de fastigheter, till vilka samfälligheten hör. Är någon delägare å okänd ort eller så fjärran, att han ej kan bevaka sin rätt, begäre den samman kallande förordnande av god man för den bortovarande enligt (lagen om förmynderskap).

Äro delägarna flera än tio eller kan icke med säkerhet utrönas, vilka hava del i samfälligheten, må kallelsen delgivas sålunda, att densamma överlämnas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig, varjämte kallelsen skall, med underrättelse, vilken av delägarna bekommit densamma, minst tjugu dagar före sammanträdet ej mindre uppläsas i kyrkan i den eller de församlingar, där fastigheterna äro belägna, än även införas i en eller flera tidningar i orten.

Har boställe eller annat allmänt hemman, som icke innehaves under stadgad åborätt, del i samfälligheten, skall jämväl underrättelse om sammanträdet meddelas KB i så god tid, att genom dennes föranstaltande ombud må varda av vederbörande myndighet förordnat att å sammanträdet föra talan för fastigheten.

Kostnad, som kan ifrågakomma för sammanträdes hållande, skall av sökanden förskjutas, men i händelse åtgärd, som med sammanträdet åsyftas, kommer till stånd, slutligen gäldas av delägarna efter delaktighet i samfälligheten. Lag 27 juni 1924.

4 §. 1 mom. Vid sammanträde, som i 3 § sägs, föres ordet av den, som förordnats att föranstalta om sammanträdet.

2 mom. En var delägare äge vid sammanträdet, med iakttagande av vad i nästa mom., 6 § 2 mom. och 7 § sägs, rösträtt efter sin delaktighet i samfälligheten.

3 mom. Erhåller vid omröstning, som icke avser i 6 § 2 mom. eller 7 § omförmält fall, viss mening högre röstetal än annan och biträdes den tillika av större antal röstande, gälle den mening. Kan beslut ej på sådant sätt åstadkommas, skall begränsning av de röstandes röstetal ske så, att icke för någon av dem må beräknas mera än en femtedel eller, där delägarna i samfälligheten äro flera än femtio, en tjugondel av de röstandes sammanlagda röstetal, och varde den mening gällande, som efter denna beräkning erhållit högsta röstetalet. Utfalla rösterna lika, gälle den mening, som de flesta efter huvudtalet biträda. Bliva rösterna även efter denna beräkning lika, avgöre ordföranden, vilken mening skall gälla.

4 mom. Innan fråga, för vars behandling sammanträde utsetts, till avgörande företages, skall genom ordförandens försorg utredning ske om de fastigheter, till vilka samfälligheten hör, ävensom vilka däri äga del och den grund, som gäller för en vars delaktighet. Råder osäkerhet, huruvida sam-

fälld äga tillhör visst skifteslag, eller annat större skiftesområde, vid vars delning nämnda skifteslag utbrutits, skall, intill dess nödig utredning härutinnan förebragts, frågan anses angå det större skiftesområdet.

5 mom. Genom ordförandens försorg skall föras protokoll, med angivande av vad vid sammanträdet avhandlas och beslutes. I protokollet skall ock lämnas redogörelse för den äga, varom fråga är, ävensom, i den mån utredning därom vunnits, fullständig uppgift å de fastigheter, till vilka samfälligheten hör. Vidare skola upptagas närvarande delägare och deras andelar i samfälligheten. Varder icke protokollet genast å sammanträdet justerat, skall detsamma inom åtta dagar efter sammanträdet å därvid tillkännagiven tid och plats uppläsas samt förses med underskrift av ordföranden och en eller flera av delägarna utsedda justeringsmän. Efter verkställd justering skall protokollet hos person och från dag, som vid sammanträdet bestämts och tillkännagivits, hållas tillgängligt för delägarna.

5 §. Besluta delägarna, att samfällighet skall ställas under förvaltning för gemensam räkning, skall ock av dem antagas reglemente, angivande grunderna för denna förvaltning. I sådant reglemente skola upptagas bestämmelser om tillämpning å sammanträde meddelägarna av de föreskrifter rörande omröstning, som i denna lag angivas, om val av en eller flera sysslomän för förvaltningen samt om gäldande av kostnaderna för förvaltningen och användande av vinsten därav. I avseende härå skall iakttagas, dels att delägare ej må, utan att han därtill samtyckt, påföras kostnad, överstigande hans del i avkastningen jämte den vinst, som kan visas genom kostnaden hava tillförts hans enskilda egendom, för vilken han har del i samfälligheten, dels ock att behållna avkastningen bör antingen användas till företag, som lända till gemensam nytta för de fastigheter, vilka hava del i ägan, såsom skogs-kultur, anläggning och underhåll av vägar och broar eller dylikt, eller ock till fondering eller utdelning till delägarna efter delaktighet i ägan.

Reglementet skall underställas rättens prövning och för detta ändamål jämte protokoll över det eller de sammanträden, därå frågan om samfällighetens ställande under förvaltning och reglementets antagande förevarit, till rättens ordförande insändas. Rätten skall tillse, att reglementet är i laga ordning tillkommet, att dess bestämmelser äro förenliga med gällande lagar och författ-

ningar samt att icke detsamma tillämpning kan lända till märkligt förfång för delägare, som ej deltagit i reglementets antagande eller eljest godkänt detsamma. Dessutom skall, där samfälligheten helt eller delvis utgöres av skogsmark, tillses att bestämmelser lämnats, som trygga en tillfredsställande skogsvård därå, börande i fråga härom, innan fastställelse meddelas, yttrande inhämtas från vederbörande skogsvårdsstyrelse eller, där sådan ej finnes, vederbörande skogstjänsteman. Kan reglemente ej oförändrat godkännas, må rätten, efter delägarnas hörande, däri verkställa erforderliga jämkningar.

Syssloman eller, om flera äro utsedda, dessa äga, där ej för visst fall delägarna annorlunda bestämt, att i mål, som röra förvaltningen, tala och svara för delägarna. Äga, som ställts under förvaltning, må ej av syssloman delägarna avhändas eller för längre tid än fem år utlegas utan att beslut därom fattats och fastställts i den ordning, som i 6 § 2 mom. eller 7 § sägs. Lag 29 febr. 1924.

6 §. 1 mom. Vilja delägarna, utan att ställa äga under förvaltning enligt 5 § besluta om dess användning vare sig genom brukande för egen räkning eller genom utlegning, skall därvid iakttagas, att åtgärden ej ländertill märkligt förfång för delägare, som ej till densamma lämnat medgivande. Där till förebyggande av sådant förfång finnes erforderlig, att delägare förbehålles rätt att av samfälligheten erhålla timmer, vedbrand, gärdsel, torv, grus eller annat till husbehov eller att därå hava kreatursbete, skola ock bestämmelser träffas för tillgodoseende härav.

2 mom. För beslut om ägas utlegning för längre tid än fem år erfordras minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet, beräknat på sätt i andra punkten av 4 § 3 mom. är sagt. Beslutet skall underställas rättens prövning. Finner rätten, att beslutet icke är i laga ordning tillkommet eller att det strider mot allmän lag eller författning eller ländertill märkligt förfång för delägare, som ej lämnat sitt medgivande till upplåtelsen, skall beslutet av rätten undanröjas; i annat fall varde det fastställt.

3 mom. Vad i (8 kap. 14 § av lagen om förmynderskap) stadgas, skall ej äga tillämpning i avseende å upplåtelse enligt denna lag av rätt till samfällighet, vari omyndig eller ock sjuk eller bortovarande, för vilken god man förordnats, äger del.

Dock må beslut om upplåtelse, som 9 2 mom. avses, även om det biträtts å den omyndiges, sjukes eller bortovarandes vägnar, ej fastställas, såframt beslutet finnes lända till märkligt förfång för denne. Lag 27 juni 1924.

7 §. Vilja delägare avhända sig äga, som i denna lag avses, och kan det ske utan märkligt förfång för delägare, som ej därtill samtycker, äge de ock härom besluta; och skall vad i 6 § 2 mom. sägs om besluts fattande och underställande äga motsvarande tillämpning. Där någon delägare det yrkar, må dock avhändandet ej äga rum annorledes än genom försäljning å offentlig auktion.

Vad i (8 kap. 15 § av lagen om förmynderskap) stadgas skall ej äga tillämpning i fråga om försäljning enligt denna lag av samfällighet, vari omyndig eller ock sjuk eller bortovarande, för vilken god man förordnats, äger del, och skall i sådant fall vad i 6 § 3 mom. sista punkten stadgas angående fastställelse å beslut, som där avses, äga motsvarande tillämpning.

Har boställe eller annat allmänt hemman del i samfälld äga, vars avhändande beslutes, och uppgår andelen till mera än en tredje del eller till högre värde än femtusen kronor, må beslutet ej träda i verkställighet utan att tillstånd därtill för berörda hemman lämnats i vederbörlig ordning.

Då beslut om ägas avhändande fattas, må jämväl bestämmas och i protokollet angivas, av vem överlåtelsehandlingen skall å delägarnas vägnar underskrivas.

Är fråga väckt om ägas försäljning och vill delägare, att gemenskapen skall upplösas genom laga skifte (eller hemmansklyvning), give det tillkänna sist vid det sammanträde med delägarna, där frågan om försäljning skall företagas. Är skifte (eller klyvning) då i laga ordning sökt, må beslut i försäljningsfrågan ej fattas, förr än sig visat, huruvida på ansökningen delning kommer till stånd. Är sådan delning icke sökt, skall, där delägare det yrkar, honom givas nödig tid därtill. Lag 20 febr. 1942.

8 §. Menar delägare, att beslut, som i ärende, varom i denna lag sägs, vid sammanträde av delägarna fattats, länder honom till märkligt förfång eller att det icke i laga ordning tillkommit eller att det står i strid med allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, äge han inom trettio dagar från den dag beslutsprotokollet blivit tillgängligt, efter ty i 4 § 5 mom. sägs vid rätten väcka talan mot samtliga övriga delägare. Försummas det, vare rätt till klandertalan mot beslutet förlorad. Lag 20 dec. 1946.

9 §. Delägares beslut, som i denna lag avses, må ej träda i verkställighet förr än den i 8 § angivna tid gått till ända utan att klandertalan mot detsamma blivit instämd eller sådan talan blivit genom laga kraft ägande utslag ogillad samt, där underställning erfordras, beslutet blivit av rätten fastställt.

Har ansökan gjorts om förordnande för särskild person att föranstalta om sammanträde med delägarna, skall på begäran av någon av dessa rätten, där omständigheterna ej till annat för-
anleda, omedelbart meddela förbud för delägarna att å ägan verkställa avverkning så ock, där skäl därtill äro, meddela dem förbud att å ägan taga ler, torv, grus eller dylikt. Meddelat förbud skall äga giltighet intill dess beslut enligt 5, 6 eller 7 § om ägans användning eller avhändande kommit till stånd och trätt i tillämpning eller ock frågan om ägans tillgödö-
görande på sätt nu är sagt förfallit. Har förbud meddelats innan ansökan företagits till avgörande, pröve rätten vid av-
görandet, huruvida förbudet skall bestå. Om verkställande av för-
bud gälle i tillämpliga delar vad i utsökningslagen om skingrings-
förbud sägs; vad där är föreskrivet om pant eller borgen skall dock ej äga tillämpning. Lag 20 dec. 1946.

10 §. Ansökan om ägas ställande under förvaltning av god man göres hos rätten. I anledning av sådan ansökan skall, där ej med hänsyn till ägans beskaffenhet eller omständigheterna i övrigt åtgärden finnes vara överflödigt eller olämpligt, förordnande av rätten meddelas för delägare eller annan att såsom god man omhändertaga ägans förvaltning.

Förordnande, som nu sagts, meddelas på viss tid eller tills vidare och innebär uppdrag att förvalta äga till delägarnas samfällda bästa. God man må ej om bortlegande av samfälligheten träffa avtal, som avser längre tid än till den fardag, som infaller näst efter det förordnandet upphört.

Där någon delägare sådant fordrar eller deteljest finnes påkallat, må beträffande god mans förvaltning de övriga föreskrifter lämnas, vartill omständigheterna i varje fall kunna föranleda; och bör därvid särskilt iakttagas att, där det till förbyggande av märkligt förfång för delägare finnes erforderligt, bestämmelser meddelas om rätt för delägarna till sådant nyttjande, som i 6 § 1 mom. andra punkten omnämnes, samt om ordningen för detta nyttjande ävensom, där ägan omfattar skogsmark, till betryggande av tillfredsställande skogsvård dära.

Sådana föreskrifter meddelas av rätten, sedan samtliga delägare lämnats tillfälle att yttra sig och, där fråga är om bestämmelser i avseende å skogsvård, yttrande inhämtats från vederbörande skogsvårdsstyrelse eller, där sådan ej finnes, vederbörande skogstjänsteman.

Har ansökan om ägas ställande under förvaltning av god man gjorts, och kan ej god man omedelbart förordnas, skall vad i 9 § andra stycket finnes för där avsedda fall stadgat äga motsvarande tillämpning. Förbud, som sålunda meddelats, skall gälla, till dess beslut i anledning av ansökningen meddelas. Lag 20 dec. 1946.

11 §. Vad i 18 kap. handelsbalken är för syssloman stadgat i fråga om ansvarighet och redovisning, så ock om arvode och ersättning för kostnader skall gälla även för god man, som i denna lag avses.

12 §. Kostnad, som av gode mannen gjorts för förvaltning av samfällighet, skola samtliga delägare vidkännas, envar i förhållande till sin lott.

13 §. Ej må någon till god man förordnas, utan att han därtill samtyckt.

Vill den, som är till god man förordnad, befattningen frånträda och gitter han viss skälig orsak,

eller ansöker delägare, att god man entledigas, och prövas skäl därtill vara,

eller varda delägarna ense att själva omhändertaga förvaltningen av samfälligheten och göra de därom anmälan,

eller beslutes i den ordning, som i denna lag sägs, om förfogande över samfälligheten på sådant sätt, att förvaltning av god man ej vidare erfordras,

eller varder upplyst, att samfälligheten blivit för gemensam räkning försäld eller att gemenskapen annorledes upphört,

varde gode mannen av rätten entledigad. Lag 20 dec. 1946.

14 §. Äro i mål eller ärende, som anhängiggjort vid rätten, å någon sida flera delägare än tio, skall i avseende å delgivning med dem vad i rättegångsbalken stadgas om delgivning med byalag äga motsvarande tillämpning.

Mot beslut, varigenom rätten under ärendes behandling utlåtit sig angående förbud, som avses i 9 eller 10 §, skall talan föras särskilt. Mot hovrättens beslut i fråga, som nu nämnts, må talan ej föras.

Beslut, som av rätten meddelas enligt 5, 6, 7, 9, 10 eller

13 §, träder utan hinder av förordningen klagan genast i verkställighet. Lag 20 dec. 1946.

15 §. Företager, sedan angående ägas användning bestämmelse enligt denna lag träffats, delägare i strid därmed avverkning eller tager grus, torv, ler, sand eller dylikt eller övertäder han eljest genombrukande av ägan vad sålunda blivit besämt,

eller nyttjar delägare, utan att därtill hava erhållit medgivande, äga, som är ställd under förvaltning av god man,

eller bryter delägare, mot förbud, som meddelats jämlikt 9 § andra stycket,

gälle vad i 20 och 24 kap. strafflagen stadgas. Lag 30 juni 1948.

16 §. Gälla på grund av lag eller särskild författning bestämmelser angående förvaltning eller användning av ägor, som eljest falla under stadgandena i denna lag, eller för visst slag av sådana ägor, skall vad i denna lag föreskrivits icke havatillämpning i avseende å sådana ägor i vidare mån än som är med förstberörda bestämmelser förenligt. Dock skall vad i 10, 11 och 12 kap. byggningsbalken samt i förordningen om skogarna i riket d. 1 aug. 1805 finnes stadgat angående nyttjande av samfällad skog och mark, som icke är sockenallmänning, icke utgöra hinder att enligt denna lag träffa däremot stridande bestämmelser.

Finns i gällande byordning bestämmelser upptagna om samfällighets förvaltning eller nyttjande, skall byordningen härutinnan äga tillämplighet till dess berörda bestämmelser varda upphävda efter ty i byordningen föreskrives eller i den uti denna lag stadgade ordning.

17 §. Har enligt lagen d. 11 juni 1915 med särskilda bestämmelser beträffande viss samfällad skogsmark inom Kopparbergs län anordnats förvaltning, som gäller d. 30 juni 1924, åligger det KB i sagda län att, så snart ske kan, till rättens ordförande översända handlingarna i ärendet rörande förvaltningens tillkomst och reglementes antagande. Sedan yttrande inhämtats från skogsvårdsstyrelsen eller, där fråga är om skogsmark, med vilken skogsvårdsstyrelsen ej har att taga befattning, vederbörande skogstjänsteman samt delägarna av rätten hörts, skall reglementet, efter det däri verkställts de jämkningar, som kunna finnas erforderliga för att bringa reglementet i överensstämmelse med denna lag, av rätten fastställas till fortfarande efterrättelse; och skall därmed den

äga, varom fråga är, anses vara ställd under förvaltning för gemensam räkning enligt denna lag. Rättens beslut träder utan hinder av förd klagan genast i verkställighet.

Markområde, för vilket gäller avverkningsförbud, meddelat enligt förstnämnda lag, må ställas under förvaltning av god man utan hinder därav att frågan om markområdets tillgodogörande icke varit under behandling i den ordning, som i 3 - 7 §§ sägs. Lag 29 febr. 1924.

Denna lag (13 juni 1921) träder i kraft d. 1 juli 1921.